

SN zajmie się wyłączeniem "neosędziów" ze spraw

https://www.rp.pl/sady-i-trybunaly/art38720851-sn-zajmie-sie-wylaczeniem-neosedziow-ze-spraw?fbclid=IwAR15yzLPER_2eYOZPV3uMFmSo_1lC64OBTIFEgKMOJX5X9-shdowH_YHT1o

Publikacja: 11.07.2023 03:00

Marek Domagalski

Siedmiu sędziów Sądu Najwyższego rozstrzygnie, jaki skutek procesowy ma wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy opartej na okolicznościach jego powołania.

Foto: Fotorzepa / Danuta Matłoch

Sądy rozstrzygały już kwestię statusu sędziego powołanego na nowych zasadach. Teraz trójka nowych sędziów SN pyta o ważność składu orzekającego po wyłączeniu takiego sędziego i wprowadzeniu w jego miejsce innego.

Kwestia ta wynikła na etapie rozpatrywania skargi kasacyjnej w typowej sprawie o zapłatę, w której wyznaczony przez prezes Izby Cywilnej do składu sędzia Jacek Widło zażądał wyłączenia go od orzekania. Wskazał, że czyni to

ze względu na wyrok ETPC z 8 listopada 2021 r. (Dolińska-Ficek, Ozimek). W jego ocenie wynika z niego, że orzeczenie wydane przez sąd, w skład którego wchodzi sędzia powołany na wniosek KRS ukształtowanej według nowych zasad, a więc wybieranej w większości przez Sejm, narusza według konwencji o ochronie praw człowieka standard sądu ustanowionego ustawą. To powoduje, w jego ocenie, poważne ryzyko podważenia jego orzeczenia. Jego żądanie jest zatem uzasadnione dobrem wymiaru sprawiedliwości i interesem stron. Dodajmy, że jest to sędzia z nowego nadania, ale takich wniosków zgłosił bardzo dużo.

Ukształtowany już bez niego skład: sędziowie Ewa Stefańska, Mariusz Załucki i Kamil Zaradkiewicz, wystąpił do szerszego składu SN z pytaniem: Jaki skutek procesowy wywołuje żądanie wyłączenia sędziego oparte na okolicznościach powołania go, w szczególności, czy uwzględnienie takiego żądania i ustalenie składu sądu bez tego sędziego prowadzi do sprzeczności z przepisami prawa.

Trójka sędziów wskazuje, że ukształtowanie składu sądu to element konstytucyjny prawa obywatela do sądu, w tym właściwie obsadzonego i bezstronnego, a żądanie wyłączenia sędziego, uwzględnione z naruszeniem przepisów, może ingerować w urzeczywistnienie tego prawa. Przydzielenie sprawy sędziemu regulowane jest przepisami prawa, brak w tym dowolności.

Stosownie do art. 80 ustawy o SN sprawy przydziela i wyznacza skład prezes danej izby według kolejności ich wpływu. Zmiana składu może nastąpić tylko w razie niemożności jej rozpoznania w dotychczasowym składzie lub długotrwałej przeszkody.

Zmiany w Sądzie Najwyższym nie rozwiązały wszystkich problemów panujących w instytucji. "Starzy" i "nowi" sędziowie dalej nie mogą się porozumieć - sędzia Mariusz Załucki w jednosobowym składzie rozstrzygnął skargę na prokurator Bednarek, mimo wyznaczonego pięciosobowego składu orzekającego.

Procedura przewiduje wyłączenie sędziego z mocy ustawy, np. w sprawie jego krewnego lub na wniosek sędziego lub strony, gdy jego orzekanie w danej sprawie mogłoby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności. Wśród tych przesłanek nie ma jednak powołania sędziego przez nową KRS.

Tymczasem podobne żądania rozstrzygane są tylko w Izbie Cywilnej na co najmniej sześć sposobów: są uwzględniane bądź oddalane lub pozostawiane w aktach sprawy bez dalszych czynności. Ponadto istnieje praktyka przekazywania takiego żądania do Izby Kontroli Nadzwyczajnej SN, gdzie także nie ma jednolitego postępowania.

– W tej sytuacji wskazane jest ujednoczenie wykładni dopuszczalności oceny prawidłowości nominacji sędziowskich i ich wpływu na skuteczność czynności orzeczniczych – konkluduje trójka SN.

Sygnatura akt: II CSKP 1371/22